

Адміністративне право і процес

УДК 342.9(477)(4-6ЄС):341.242.4

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17530594>

Вплив права ЄС на трансформацію адміністративного процесу України

Демчик Надія Петрівна,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративної діяльності Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-7480-7753>

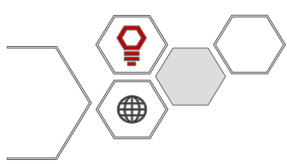
Ронталюк Олександр Анатолійович,

курсант 334 навчальної групи, факультету правоохоронної діяльності, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, Україна,
<https://orcid.org/0009-0003-6716-6953>

Прийнято: 22.10.2025 | Опубліковано: 31.10.2025

Анотація. Статтю присвячено дослідженню впливу права Європейського Союзу на трансформацію адміністративного процесу України в умовах євроінтеграційних реформ.

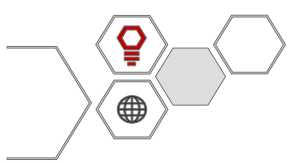
Здійснено аналіз основних напрямів гармонізації українського адміністративного законодавства із нормами та принципами права ЄС, зокрема у сферах публічного управління, адміністративного судочинства, електронного урядування та забезпечення прав людини. Розкрито зміст концепції *acquis communautaire* як основи для формування сучасної

адміністративно-правової системи, орієнтованої на цінності демократичного врядування, прозорості та відповідальності влади перед громадянами.

Визначено, що європейська інтеграція України створює передумови для поглиблення правової реформи, яка охоплює модернізацію процедур прийняття управлінських рішень, посилення контролю за діяльністю суб'єктів владних повноважень та підвищення ефективності механізмів захисту прав громадян у публічно-правових відносинах. Особливу увагу приділено дослідженню впливу практики Суду Європейського Союзу та Європейського суду з прав людини на тлумачення та застосування принципів адміністративного права в Україні. Підкреслюється, що імплементація цих принципів сприяє формуванню єдиних стандартів справедливого адміністративного процесу, зміцненню довіри до державних інституцій і забезпеченню реальної підзвітності органів влади суспільству. Проаналізовано роль електронного урядування, відкритих даних і цифровізації управлінських процедур у контексті наближення до європейських практик, які передбачають спрощення адміністративних процедур, скорочення корупційних ризиків та підвищення якості державних послуг. Встановлено, що реформування адміністративного процесу під впливом права ЄС не обмежується нормативними змінами, а передбачає трансформацію управлінської культури, розвиток етичних стандартів публічної служби та формування нової моделі взаємодії громадянина і держави, заснованої на довірі, партнерстві та взаємній відповідальності.

Зроблено висновок, що подальший розвиток адміністративного процесу України має базуватися на принципах доброго врядування, пропорційності, субсидіарності, стабільності правових норм і належної правової процедури, які становлять сутність європейської правової традиції, принципи забезпечують сталість демократичних інститутів, ефективний захист прав

громадян і зміцнення позицій України як правової держави, що поступово інтегрується у єдиний європейський правовий простір.

Ключові слова: право ЄС, адміністративний процес, євроінтеграція, гармонізація законодавства, публічне управління, верховенство права, добросовісне врядування.

The influence of EU law on the transformation of the administrative process of Ukraine

Nadiia Demchyk,

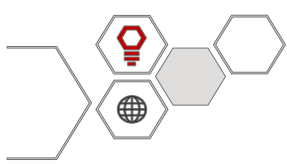
Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Administrative Activities, National Academy of the State Border Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-7480-7753>

Oleksandr Rontalyuk,

cadet of the 334th training group, faculty of law enforcement, Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine
<https://orcid.org/0009-0003-6716-6953>

Abstract. The article is devoted to the study of the influence of European Union law on the transformation of the administrative process of Ukraine in the context of ongoing European integration reforms.

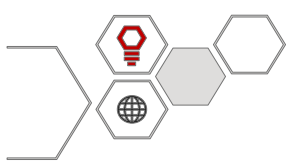
The main directions of harmonizing Ukrainian administrative legislation with the norms and principles of EU law are analyzed, particularly in the fields of public administration, administrative justice, e-governance, and the protection of human rights. The essence of the *acquis communautaire* concept is revealed as the foundation for forming a modern administrative and legal system focused on the

values of democratic governance, transparency, and government accountability to citizens.

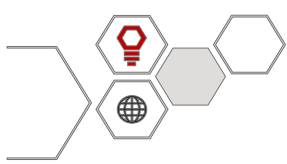
It is determined that Ukraine's European integration creates prerequisites for deepening legal reform, which includes the modernization of decision-making procedures, strengthening oversight of public authorities, and increasing the effectiveness of mechanisms for protecting citizens' rights in public-law relations. Particular attention is paid to the impact of the case law of the Court of Justice of the European Union and the European Court of Human Rights on the interpretation and application of administrative law principles in Ukraine. It is emphasized that the implementation of these principles contributes to the establishment of unified standards of fair administrative procedure, strengthening trust in public institutions, and ensuring real accountability of state authorities to society. The role of e-governance, open data, and digitalization of administrative procedures is analyzed in the context of convergence with European practices, which aim to simplify administrative processes, reduce corruption risks, and improve the quality of public services. It is established that the reform of the administrative process under the influence of EU law is not limited to normative changes but also involves the transformation of administrative culture, the development of ethical standards in public service, and the formation of a new model of citizen–state interaction based on trust, partnership, and mutual responsibility.

It is concluded that the further development of the administrative process in Ukraine should be based on the principles of good governance, proportionality, subsidiarity, stability of legal norms, and due process of law, which embody the essence of the European legal tradition. These principles ensure the sustainability of democratic institutions, the effective protection of citizens' rights, and the strengthening of Ukraine's position as a rule-of-law state that is gradually integrating into the common European legal space.

Keywords: EU law, administrative process, European integration, legislative harmonization, public administration, rule of law, good governance, administrative reform, e-governance.

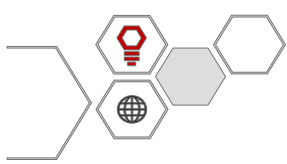
Постановка проблеми. В умовах активної євроінтеграції та трансформації державного управління в Україні модернізація адміністративного процесу під впливом права Європейського Союзу набуває особливого значення. Україна, прагнучи інтегруватися до європейського правового простору, стикається з необхідністю докорінної перебудови адміністративно-правових інститутів, процедур і принципів діяльності органів публічної влади. Існуюча система адміністративного провадження, сформована переважно на основі пострадянських моделей, не повною мірою відповідає стандартам ЄС щодо прозорості, підзвітності, ефективності та захисту прав громадян. Згідно з даними Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції, станом на 2024 рік Україна імплементувала близько 63% директив і регламентів ЄС у сфері публічного управління, передбачених Угодою про асоціацію [10]. Водночас розділ V глави 3 Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом чітко визначає зобов'язання щодо наближення законодавства у сфері державних закупівель, статистики, оподаткування та фінансових послуг, що безпосередньо впливає на адміністративно-процедурні механізми [3; 12]. Відсутність належної узгодженості між українським законодавством і нормами *acquis communautaire* зумовлює проблеми у правозастосуванні, знижує довіру громадян до державних інституцій та ускладнює процес гармонізації національної правової системи з європейською. Питання впливу права ЄС на трансформацію адміністративного процесу України потребує комплексного аналізу, спрямованого на виявлення механізмів ефективної адаптації європейських принципів до українських реалій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематика європеїзації адміністративного процесу України є предметом уваги як українських, так і зарубіжних науковців, які досліджують процеси правової інтеграції, адміністративної реформи та впровадження принципів належного врядування. Питання гармонізації національного адміністративного законодавства з правом ЄС розкривають у своїх працях В. Авер'янов, Ю. Битяк, О. Кузьменко, С. Серьогін, які акцентують на необхідності переходу від карально-контрольної до сервісної моделі публічного управління [1; 5; 11]. Європейський досвід формування ефективного адміністративного судочинства досліджували В. Тимошук, О. Пасенюк, Т. Коломоєць, що аналізували практику Суду Європейського Союзу та її вплив на правозастосування в Україні [5; 16].

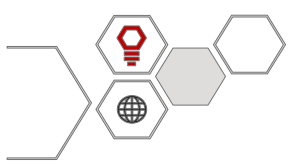
Серед міжнародних науковців варто відзначити роботи П. Крейга, Дж. Меннінга та М. Херста, які висвітлюють концепцію *good governance* і принципи пропорційності та субсидіарності в адміністративному праві [14; 15]. Дослідження О. Петришина, М. Петришиної та А. Новіковаса присвячені аналізу ідеальної правової моделі державного нагляду за місцевим самоврядуванням в Україні з урахуванням досвіду ЄС [15]. Водночас, попри наявність численних досліджень, комплексна оцінка трансформації адміністративного процесу України під впливом права ЄС у контексті сучасних євроінтеграційних викликів залишається недостатньо розробленою.

Відсутній системний порівняльний аналіз з досвідом країн Балтії та Центральної Європи, які пройшли шлях інтеграції до ЄС і можуть слугувати орієнтиром для України у питаннях адаптації адміністративно-процедурного законодавства. Зокрема, досвід Естонії у сфері електронного урядування, Польщі у децентралізації публічної влади та Литви у реформуванні адміністративної юстиції становить науковий і практичний інтерес для подальших розвідок [12; 14].

Мета статті – дослідження впливу права Європейського Союзу на трансформацію адміністративного процесу України з урахуванням сучасних тенденцій європейської інтеграції та гармонізації правових систем. Завдання статті полягають у: аналізі змісту та принципів адміністративного права ЄС; визначенні напрямів адаптації українського адміністративного законодавства до європейських стандартів; виявленні основних проблем і бар'єрів у процесі впровадження європейських норм; оцінці ролі практики Суду Європейського Союзу та Європейського суду з прав людини у формуванні національної адміністративної юриспруденції; розробленні рекомендацій щодо подальшого удосконалення адміністративного процесу України відповідно до вимог європейського права.

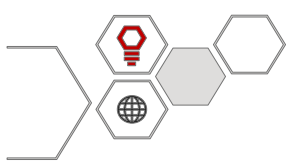
Виклад основного матеріалу. Європейське право розглядається як наднаціональна правова система, яка впливає на внутрішні правопорядки держав-членів ЄС і поступово формує стандарти для країн, що прагнуть до інтеграції. Вплив права Європейського Союзу зумовлений не лише нормотворчими актами, а й концепцією *acquis communautaire*, яка охоплює всю сукупність норм, принципів і практики застосування права ЄС, що визначають єдину правову ідеологію європейського управління. Україна, маючи курс на повноцінне членство в Європейському Союзі, поступово запроваджує стандарти у власну систему адміністративного права та процедурного регулювання [6, с. 245]. Теоретичні засади взаємодії між правом ЄС та адміністративним процесом України формуються на поєднанні двох основних підходів – правового і функціонального. Правовий підхід передбачає гармонізацію національного законодавства з актами вторинного права ЄС, включаючи регламенти, директиви, рішення та рекомендації. Функціональний аспект зосереджений на зміні управлінської культури, запровадженні стандартів прозорості, відкритості та підзвітності, що лежать в основі моделі *good governance*. Зміни спрямовані на поступовий відхід від командно-

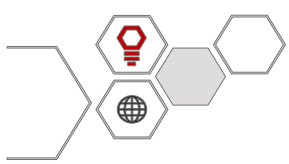
адміністративної моделі управління до системи, зорієнтованої на сервісне обслуговування громадян і захист їхніх прав у взаємодії з органами влади [12, с. 125]. Значний вплив на трансформацію адміністративного процесу України має принцип верховенства права, який є фундаментом європейської правової системи. У межах ЄС принцип верховенства права визначає необхідність забезпечення законності дій усіх суб'єктів публічної влади, захисту прав особи та дотримання процесуальних гарантій у діяльності адміністративних органів. Для України реалізація принципу означає формування правової держави, де кожне рішення органу влади має бути юридично обґрунтованим, пропорційним і таким, що підлягає судовому контролю. Застосування принципу забезпечує не лише юридичну визначеність, а й справедливість процедурного процесу, що є характерною ознакою європейського адміністративного права [2, с. 82].

Особливе місце у теоретичних засадах впливу права ЄС займає принцип субсидіарності, який полягає у тому, що управлінські функції мають виконуватись на найближчому до громадян рівні, якщо можливо та ефективно. Для України імплементація принципу означає розширення повноважень місцевого самоврядування, децентралізацію адміністративних процедур і підвищення ефективності державного управління. У межах реформування адміністративного процесу принцип субсидіарності забезпечує баланс між компетенціями центральних і місцевих органів, що сприяє розвитку саморегулювання, участі громадян у прийнятті рішень і підвищенню довіри до публічної влади [10, с. 369].

Суттєвим є принцип пропорційності, що в європейському адміністративному праві розглядається як засіб контролю за діями органів влади. Сутність принципу полягає у тому, що будь-які адміністративні рішення повинні відповідати поставленій меті, не перевищувати необхідних меж і не створювати надмірного втручання у права громадян. У практиці

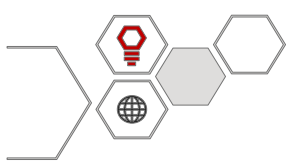
адміністративних судів України принцип пропорційності поступово набуває дедалі ширшого застосування, оскільки дозволяє оцінювати не лише законність, а й обґрунтованість рішень суб'єктів владних повноважень. Запровадження принципу пропорційності в український адміністративний процес є відображенням європейських підходів до справедливого та ефективного врядування [8, с. 245]. У теоретичному контексті право ЄС впливає не лише на зміст адміністративних норм, а й на методологію правозастосування. У європейській правовій традиції адміністративний процес розглядається не лише як сукупність процедур, а як інструмент реалізації прав і свобод людини. Основою взаємодії між державою та громадянином є не влада, а сервіс, не примус, а партнерство. Підхід поступово інтегрується і в українську практику через реформи у сфері надання адміністративних послуг, створення центрів «Дія», електронних платформ і впровадження принципів відкритого врядування [1, с. 78]. Вплив права Європейського Союзу також проявляється у формуванні сучасного розуміння адміністративного судочинства як гаранта дотримання правових стандартів у діяльності держави. Практика Суду Європейського Союзу й Європейського суду з прав людини визначає нові підходи до тлумачення принципів справедливості, неупередженості та процесуальної рівності сторін. Українська адміністративна юстиція, орієнтуючись на стандарти, розвиває концепцію ефективного судового контролю, який є однією з умов становлення правової держави. Зокрема, принципи, закріплені у статтях 6 та 13 Європейської конвенції про захист прав людини, безпосередньо впливають на реформування Кодексу адміністративного судочинства України та практику його застосування [5, с. 236]. Окрему увагу в теоретичних засадах необхідно приділити процесу імплементації європейських адміністративних стандартів через договірно-правові механізми, передбачені Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Документ не лише встановлює обов'язки

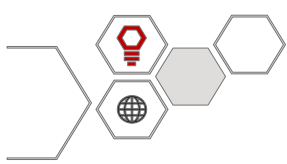
України щодо наближення законодавства, але й формує концептуальні засади адміністративного реформування. Імплементація норм ЄС передбачає не механічне копіювання, а адаптацію з урахуванням національної правової системи, історичних традицій і соціально-політичних особливостей. Процес трансформації адміністративного процесу України потребує системного підходу, який поєднує юридичну, інституційну та культурну складові [3, с. 17].

Формування сучасного адміністративного процесу під впливом права ЄС також передбачає зміну ролі громадянина у системі публічного управління. У європейській правовій доктрині громадянин розглядається як активний учасник управлінських процесів, а не як пасивний об'єкт впливу. Розвиток концепції участі громадськості у прийнятті адміністративних рішень проявляється у запровадженні механізмів громадського контролю, консультацій, електронних петицій і відкритих слухань. Україна поступово інтегрує інструменти у власну правову систему, що свідчить про послідовне наближення до європейської моделі демократичного врядування [15, р. 52].

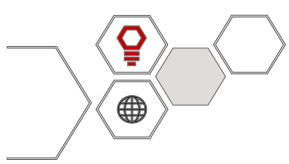
У процесі теоретичного осмислення впливу права ЄС варто враховувати поняття правової культури, яке визначає ефективність будь-яких правових реформ. Європейська правова культура базується на принципах довіри до інституцій, верховенства права, стабільності правовідносин та індивідуальної відповідальності посадових осіб. Для України засвоєння принципів означає формування нової парадигми адміністративного мислення, де головним завданням органів влади стає не контроль чи покарання, а забезпечення прав громадян і створення умов для розвитку суспільства [13, с. 195]. Реалізація євроінтеграційного курсу зумовила поступову гармонізацію українського адміністративного законодавства з нормами та принципами європейського права, що відображається не лише в юридичних актах, а й у змінах інституційного устрою, процесуальних механізмів і цифровізації управління. Процес став одним із ключових етапів правового оновлення держави,

спрямованого на створення ефективного та демократичного публічного адміністрування, яке відповідатиме сучасним європейським стандартам [11, с. 19]. Першим напрямом практичної трансформації адміністративного процесу під впливом права ЄС стала імплементація принципів *acquis communautaire* у нормативно-правові акти України. Зміни до Кодексу адміністративного судочинства України, Закону «Про адміністративні послуги», Закону «Про звернення громадян», Закону «Про доступ до публічної інформації» та інших нормативних актів були розроблені з урахуванням європейських підходів до захисту прав людини у сфері публічного управління. Імплементація європейських правових принципів передбачала створення більш прозорих процедур взаємодії між громадянином і державою, зменшення рівня бюрократизації, запровадження чітких правил адміністративного розгляду справ та ефективних механізмів судового контролю за рішеннями суб'єктів владних повноважень [6, с. 248]. Впровадження центрів надання адміністративних послуг та електронних сервісів, таких як «Дія», забезпечило спрощення процедур, скорочення строків розгляду звернень, мінімізацію корупційних ризиків і підвищення довіри громадян до державних інституцій. Досвід повністю узгоджується з європейськими принципами *good governance*, які передбачають ефективність, відкритість і доступність публічних послуг. Зміни сприяли переходу від формально-бюрократичного підходу до управління до сервісно-орієнтованої моделі взаємодії держави з громадянином [1, с. 124]. Складовою євроінтеграційних змін у сфері адміністративного процесу стала децентралізація публічного управління. На практиці процес означає передачу значної частини повноважень від центральних органів виконавчої влади до органів місцевого самоврядування. Впровадження принципу субсидіарності дозволило зробити управлінські рішення більш гнучкими та наближеними до потреб громадян. Реалізація моделі в Україні відбувається через створення об'єднаних територіальних

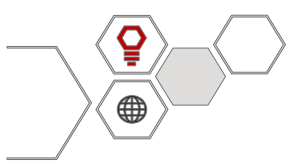

громад, запровадження місцевих адміністративних послуг, розширення прав органів місцевої влади у вирішенні соціально-економічних питань [10, с. 378]. Одним із найпомітніших результатів трансформації адміністративного процесу під впливом європейського права стало удосконалення адміністративного судочинства. Практика Суду Європейського Союзу та Європейського суду з прав людини стала основою для тлумачення принципів законності, пропорційності, неупередженості й доступу до правосуддя. Українські суди, застосовуючи стандарти, підвищили рівень обґрунтованості судових рішень і забезпечили більш ефективний захист прав громадян від неправомірних дій адміністрації. Створення спеціалізованих адміністративних судів стало одним із проявів реформи, що дозволило зосередити компетенцію на питаннях публічно-правових відносин і посилити інституційну незалежність судової влади [5, с. 235]. Практичне втілення європейських підходів у національне законодавство можна спостерігати у застосуванні принципу пропорційності. Українські адміністративні суди дедалі частіше використовують принцип як інструмент для оцінки рішень органів влади. Принцип дозволяє визначити, чи є втручання держави у права громадянина обґрунтованим і чи відповідає воно поставленим цілям. Підхід забезпечує баланс між суспільними інтересами та правами особи, що є одним із головних завдань європейського адміністративного права. Наприклад, у справах, що стосуються дозвільних процедур, земельних відносин чи притягнення до адміністративної відповідальності, суди використовують пропорційність як критерій для оцінки законності рішень публічних органів [9, с. 92]. Впровадження електронного урядування є ще одним проявом практичного впливу європейського права на український адміністративний процес. Європейська стратегія цифровізації управління передбачає створення відкритих і доступних онлайн-платформ, що забезпечують громадянам можливість швидкої взаємодії з державними інституціями. Україна поступово

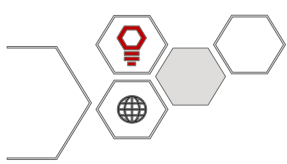

впроваджує підходи, запроваджуючи електронні документи, онлайн-звернення, цифрові підписи та електронні кабінети для громадян. У результаті державні послуги стали не лише більш доступними, а й підконтрольними громадськості, що значно підвищило прозорість управлінських процедур [16, с. 32]. Відповідно до рекомендацій Європейської комісії, Україна створила нові інституції – Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро та Вищий антикорупційний суд. Діяльність інституцій спрямована на забезпечення підзвітності посадових осіб, відкритість фінансових операцій і формування нових стандартів публічної служби. Відповідає європейським вимогам щодо доброчесності та прозорості адміністративної системи, де посадові особи зобов'язані діяти виключно в інтересах громадян, а не заради власної вигоди [4, с. 68]. Запровадження програм професійного розвитку, тренінгів, курсів і спільних освітніх ініціатив із країнами ЄС сприяє поширенню європейських підходів до врядування. Державні службовці навчаються застосовувати інструменти управління, що ґрунтуються на доказовості, прозорості та етичних принципах. Підхід формує нове покоління управлінців, здатних працювати у середовищі, орієнтованому на служіння суспільству та дотримання верховенства права [14].

У сфері адміністративного судочинства практичний вплив права ЄС проявляється також у посиленні процедурного контролю. Судова практика дедалі більше орієнтується на забезпечення ефективного захисту прав громадян у розумні строки. Суди зобов'язані не лише ухвалювати рішення, а й забезпечувати їх реальне виконання. Європейський підхід передбачає не лише декларування права, а й створення ефективних механізмів його реалізації. У контексті було вдосконалено процедури адміністративного оскарження, що дозволяють громадянам отримати швидке вирішення спорів без необхідності звернення до суду [1, с. 238].

Зміни торкнулися й процесів оцінювання ефективності діяльності органів публічної влади. Європейська практика орієнтована на постійний моніторинг результативності адміністративних дій через індикатори ефективності, прозорості й задоволеності громадян. В Україні запроваджено системи оцінювання якості надання адміністративних послуг, механізми внутрішнього контролю та аудит публічних рішень. Інструменти дозволяють аналізувати діяльність органів влади не лише з позиції законності, а й з точки зору ефективності та суспільної користі [15, р. 56]. Реформування адміністративного процесу в Україні під впливом права ЄС також відобразилося у зміні комунікаційної політики держави. Органи влади зобов'язані надавати громадянам вичерпну інформацію про процедури, рішення, строки та підстави дій. Відповідає принципу відкритості, закріпленому у Декларації ЄС про прозорість управління. В Україні створено єдиний портал відкритих даних, який дає змогу громадянам, бізнесу й журналістам контролювати діяльність державних органів. Відкритість сприяє зменшенню зловживань і формує нову культуру взаємодії між владою та суспільством [7, с. 89]. Одним із аспектів євроінтеграційної трансформації є впровадження гендерно орієнтованого підходу в адміністративне врядування. Відповідно до практики ЄС, політика рівних можливостей має бути інтегрована в усі управлінські процеси. Україна вже зробила суттєві кроки у напрямі, прийнявши Стратегію забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. У практичному вимірі означає залучення жінок до процесів прийняття рішень, створення безпечного робочого середовища та недопущення дискримінації у сфері публічної служби [2, с. 85]. Велике значення у практичному впровадженні норм ЄС має аналітичний та моніторинговий компонент. Європейська комісія щороку оцінює ступінь виконання Україною зобов'язань за Угодою про асоціацію, зокрема у сфері адміністративного права. Оцінки стають основою для рекомендацій і

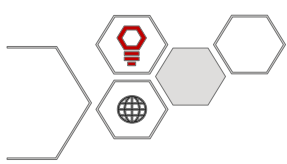

подальшої адаптації законодавства. Українські державні органи розробляють звіти про виконання планів гармонізації, що дає змогу системно оцінювати прогрес реформ. Механізм забезпечує сталість процесу трансформації та сприяє поступовому зближенню українського адміністративного процесу з європейським [12, с. 127].

Особливу увагу приділяють удосконаленню системи підготовки кадрів для органів влади, які безпосередньо працюють із правом ЄС. У Національній академії державного управління запроваджено спеціальні програми з вивчення європейського адміністративного права, принципів управління та цифрових технологій. Створює умови для практичного застосування знань, отриманих у результаті міжнародного співробітництва, стажувань і спільних освітніх проектів з європейськими університетами [11, с. 24].

Практична реалізація європейських принципів в адміністративному процесі України також відображається у реформі процедур нагляду й контролю. Європейський досвід показує, що надмірна зарегульованість управлінських процесів перешкоджає інноваціям і створює підґрунтя для корупції. Україна перейшла до ризик-орієнтованого підходу, який передбачає зменшення кількості перевірок і застосування контрольних заходів лише у випадках, коли існує реальна загроза порушення прав або суспільних інтересів. Дозволило знизити адміністративне навантаження на бізнес і громадян, водночас зберігаючи ефективність державного нагляду [10, с. 411].

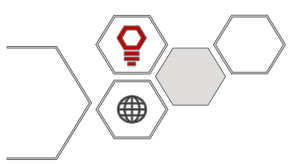
Невід'ємною складовою практичної трансформації є вдосконалення системи адміністративної відповідальності. У праві ЄС акцент робиться не лише на покаранні, а й на попередженні правопорушень через прозорість, передбачуваність і превентивні механізми. Україна поступово запроваджує підходи, зокрема через реформування процедур адміністративного стягнення, розвиток інституту медіації та досудового врегулювання спорів. Дозволяє

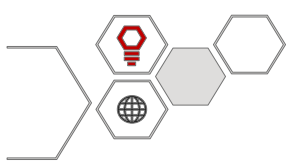
уникати конфронтації між громадянами та державою і сприяє створенню атмосфери партнерської взаємодії [9, с. 156].

Висновки. Вплив права Європейського Союзу на трансформацію адміністративного процесу України проявляється у глибоких системних змінах, що охоплюють правову, інституційну та процедурну сфери державного управління. Наукова новизна дослідження полягає у розробленні інтегрованої моделі адміністративного процесу, яка поєднує європейські стандарти верховенства права, пропорційності, субсидіарності та доброго врядування з національними правовими традиціями України. На відміну від попередніх досліджень, у роботі комплексно проаналізовано не лише нормативно-правові зміни, а й інституційну трансформацію, цифровізацію управлінських процедур та формування нової управлінської культури, що ґрунтується на принципах відкритості, підзвітності та сервісної орієнтації публічної влади.

Встановлено, що реалізація європейських принципів у сфері адміністративного процесу України дозволяє підвищити ефективність діяльності органів публічної влади через запровадження стандартів управління, які сприяють прозорості, підзвітності та оптимізації адміністративних процедур. Забезпечення дотримання принципу верховенства права через гармонізацію українського законодавства з нормами ЄС формує стабільні правові механізми захисту прав і свобод громадян. Розвиток системи адміністративного судочинства на основі практики Суду Європейського Союзу та Європейського суду з прав людини зміцнює гарантії процесуальної справедливості та доступу до правосуддя. Запровадження принципу субсидіарності та децентралізації через передачу частини управлінських повноважень на місцевий рівень забезпечує більшу ефективність прийняття рішень і підвищує рівень участі громадян у публічному управлінні. Розширення використання цифрових технологій через

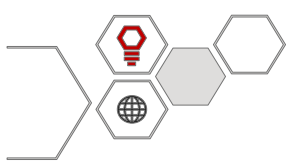

електронне урядування, відкриті дані та онлайн-послуги створює новий формат взаємодії між державою і громадянами. Практична цінність дослідження полягає у формулюванні конкретних рекомендацій щодо подальшого удосконалення адміністративного процесу України. По-перше, необхідно завершити імплементацію директив ЄС у сфері публічного управління, передбачених Угодою про асоціацію, зокрема у частині адміністративних процедур, електронного документообігу та міжвідомчої взаємодії. По-друге, доцільно розширити практику застосування принципу пропорційності в адміністративному судочинстві через підготовку методичних рекомендацій для суддів і посадових осіб органів публічної влади. По-третє, варто посилити механізми громадського контролю за діяльністю адміністративних органів через розвиток інструментів електронної демократії, відкритих даних та публічного моніторингу якості державних послуг. Подальші дослідження мають бути спрямовані на поглиблений аналіз ефективності імплементації права ЄС у національне адміністративне законодавство через вивчення практичного досвіду держав-членів Європейського Союзу, зокрема країн Балтії та Центральної Європи, які пройшли шлях трансформації адміністративних систем у процесі євроінтеграції. Перспективним напрямом є розроблення моделей адаптації європейських стандартів з урахуванням українських соціально-правових особливостей, історичного контексту та специфіки перехідного періоду. Узагальнення напрацювань дозволить сформувати цілісну концепцію адміністративного процесу, який відповідатиме європейським принципам доброго врядування, пропорційності, стабільності правових норм і верховенства права, сприяючи подальшій інтеграції України до єдиного правового простору Європейського Союзу.

Література:

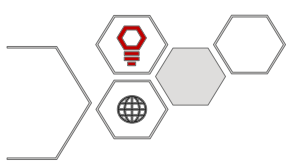
1. Адміністративне судочинство України: питання теорії і практики (з нагоди 20-річчя ухвалення Кодексу адміністративного судочинства України): монографія. ред. кол.: О. М. Пасенюк, Н. Б. Писаренко, А. О. Селіванов та ін. Київ: Верховний Суд, 2024. 568 с. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/rizne/Monograf_Admin_sud_vo.pdf.
2. Гуйван П. Визначальні засади європейського принципу справедливого суду. *Правові новели*. 2020. № 10. С. 81–87.
3. Карвчук І. Реформування інституційного механізму адаптації права України до права ЄС. *Право України*. 2005. № 1. С. 16–20.
4. Кібенко О. Р. Глобальна реформа корпоративного права ЄС. *Проблеми законності*. 2004. Вип. 65. С. 62–71.
5. Коломієць Т. О. Сучасний стан адміністративної юстиції в Україні: проблеми та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 8. С. 234–237. DOI: 10.32782/2524-0374/2023-8/56
6. Крупа Л. Адаптація українського корпоративного права до права єс. *Grail of science*. 2024. № 42. С. 245–252. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.02.08.2024.032>(дата звернення: 15.10.2025).
7. Крусян Р. Правова держава в контексті європейської інтеграції: забезпечення прав людини та основних свобод. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 4(32). С. 83–93.
8. Назаренко О. А. Загальні принципи права ЄС в правовій системі ЄС. *Правове регулювання економіки*. 2015. № 15. С. 242–249.
9. Оновлення адміністративно-деліктного законодавства в Україні: проблеми та перспективи : матеріали наук.-практ. конф. (Харків, 26 верес. 2023 р.). Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2023. 184 с. URL: https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/download/zbirniki_konf/26.09.2023.pdf

10. Орзіх Ю. Г. Розділ 15. Застосування права ЄС і права держав-членів ЄС в Україні та права. *Актуальні проблеми регулювання майнових і немайнових відносин в умовах гібридної війни через призму людино-центричної цивілістики* : колективна монографія. 2025. С. 362–488. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.29672>(дата звернення: 15.10.2025).
11. Радишевська О.Р. Європеїзація адміністративного права України: питання теорії та практики: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2021. 37 с
12. Риндюк В. М., Кучинська О. В. Адаптація законодавства країн-кандидатів до права ЄС: досвід для України. Вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 79. Т. 2. С. 124–129. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/05/19.pdf>
13. Смородинський В. Правова визначеність: правова визначеність. Філософія права і загальна теорія права. 2020. № 2. С. 185–201.
14. Adaptation of the Ukrainian Administrative Justice System to EU Requirements. Centre for European Research in Administrative Procedures. Rome, 2023. URL: <https://ceridap.eu/adaptation-of-the-ukrainian-administrative-justice-system-to-eu-requirements>
15. Petryshyn O., Petryshyna M., Novikovas A. Exploring the ideal legal model of state supervision for local self-government and municipal rulemaking for Ukraine: Insights from the EU. *International Comparative Jurisprudence*. 2023. Vol. 9, No. 1. P. 45-61. DOI: 10.13165/j.icj.2023.06.004
16. Tymoshchuk V. Ukraine's New Law on Administrative Procedure. *Lex Portus*. 2024. No. 5. P. 25-40. DOI: 10.26886/2524-101X.10.5.2024.3.

References:

1. Paseniuk, O. M., Pysarenko, N. B., Selivanov, A. O., et al. (Eds.). (2024). *Administratyvne sudochynstvo Ukrainy: pytannia teorii i praktyky* (z

nahody 20-richchia ukhvalennia Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy): monohrafiia [Administrative Justice of Ukraine: Issues of Theory and Practice (on the Occasion of the 20th Anniversary of the Adoption of the Code of Administrative Justice of Ukraine): Monograph]. Kyiv: Supreme Court. Retrieved from

https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/rizne/Monograf_Admin_sud_vo.pdf

2. Huivan, P. (2020). Vyznachalni zasady yevropeiskoho pryntsyphu spravedlyvoho sudu [Defining Principles of the European Principle of Fair Trial]. *Pravovi novely*, 10, 81–87.

3. Karvchuk, I. (2005). Reformuvannia instytutsiinoho mekhanizmu adaptatsii prava Ukrainy do prava YeS [Reforming the Institutional Mechanism for Adapting Ukrainian Law to EU Law]. *Pravo Ukrainy*, 1, 16–20.

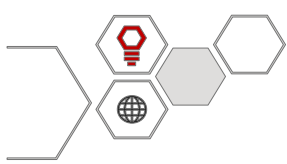
4. Kibenko, O. R. (2004). Hlobalna reforma korporatyvnoho prava YeS [Global Reform of EU Corporate Law]. *Problemy zakonnosti*, 65, 62–71.

5. Kolomiets, T. O. (2023). Suchasnyi stan administratyvnoi yustytzii v Ukraini: problemy ta perspektyvy [Current State of Administrative Justice in Ukraine: Problems and Prospects]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 8, 234–237. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-8/56>

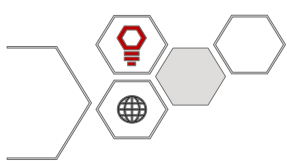
6. Krupa, L. (2024). Adaptatsiia ukrainskoho korporatyvnoho prava do prava YeS [Adaptation of Ukrainian Corporate Law to EU Law]. *Grail of Science*, 42, 245–252. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.02.08.2024.032>

7. Krusian, R. (2024). Pravova derzhava v konteksti yevropeiskoi intehratsii: zabezpechennia prav liudyny ta osnovnykh svobod [Rule of Law in the Context of European Integration: Ensuring Human Rights and Fundamental Freedoms]. *Naukovi innovatsii taпередovi tekhnolohii*, 4(32), 83–93.

8. Nazarenko, O. A. (2015). Zahalni pryntsyphu prava YeS v pravovii systemi YeS [General Principles of EU Law in the EU Legal System]. *Pravove rehuliuвання ekonomiky*, 15, 242–249.

9. National Law University named after Yaroslav Mudryi. (2023). Onovlennia administratyvno-deliktnoho zakonodavstva v Ukraini: problemy ta perspektyvy: materialy nauk.-prakt. konf. (Kharkiv, 26 veres. 2023 r.) [Updating Administrative Tort Legislation in Ukraine: Problems and Prospects: Materials of Scientific-Practical Conference (Kharkiv, September 26, 2023)]. Kharkiv. Retrieved from https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/download/zbirniki_konf/26.09.2023.pdf
10. Orzikh, Yu. H. (2025). Rozdil 15. Zastosuvannia prava YeS i prava derzhav-chleniv YeS v Ukraini [Chapter 15. Application of EU Law and the Law of EU Member States in Ukraine]. In Aktualni problemy rehuliuвання mainovykh i nemainovykh vidnosyn v umovakh hibrydnoi viiny cherez pryzmu liudyno-tsentrychnoi tsyvilistyky: kolektyvna monohrafiia (pp. 362–488). <https://doi.org/10.32837/11300.29672>
11. Radyshevska, O. R. (2021). Yevropeizatsiia administratyvnoho prava Ukrainy: pytannia teorii ta praktyky: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07 [Europeanization of Administrative Law of Ukraine: Issues of Theory and Practice: Abstract of Doctoral Dissertation in Law: 12.00.07]. Kyiv.
12. Ryndiuk, V. M., & Kuchynska, O. V. (2024). Adaptatsiia zakonodavstva krain-kandydativ do prava YeS: dosvid dlia Ukrainy [Adaptation of Candidate Countries' Legislation to EU Law: Experience for Ukraine]. Visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Pravo, 79(2), 124–129. Retrieved from <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/05/19.pdf>
13. Smorodinskyi, V. (2020). Pravova vyznachenist: pravova vyznachenist [Legal Certainty: Legal Certainty]. Filosofiia prava i zahalna teoriia prava, 2, 185–201.
14. Centre for European Research in Administrative Procedures. (2023). Adaptation of the Ukrainian Administrative Justice System to EU Requirements. Rome. Retrieved from <https://ceridap.eu/adaptation-of-the-ukrainian-administrative-justice-system-to-eu-requirements>

15. Petryshyn, O., Petryshyna, M., & Novikovas, A. (2023). Exploring the ideal legal model of state supervision for local self-government and municipal rulemaking for Ukraine: Insights from the EU. *International Comparative Jurisprudence*, 9(1), 45–61. <https://doi.org/10.13165/j.icj.2023.06.004>
16. Tymoshchuk, V. (2024). Ukraine's New Law on Administrative Procedure. *Lex Portus*, 5, 25–40. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.10.5.2024.3>